

INFORMĀCIJA PACIENTIEM (PIEAUGUŠIEM) PAR KRONA SLIMĪBU

CĒLOŅI

Krona slimība ir **hroniska iekaisuma slimība**, kas visbiežāk skar tievo zarnu, bet var izpausties arī resnajā zarnā, kuņģī vai mutes dobumā. To izraisa ģenētiski noteikta un ārējās vides ietekmēta zarnas un visa organisma imūnsistēmas neadekvāta reakcija uz zarnas mikrofloru un ēdienu.

Krona slimības izraisīts iekaisums, atšķirībā no čūlainā kolīta, **skar visu zarnas sienu** un var radīt zarnas sašaurinājumus, sastrutojumus un plīsumus.

Mātes piens veic izšķirošu mikrobioma attīstības un aizsargāšanas funkciju, bet **pārmērīga higiēna** agrīnajā dzīves posmā nelabvēlīgi ietekmē zarnas mikrofloras attīstību.

INFORMĀCIJA PACIENTIEM (PIEAUGUŠIEM) PAR KRONA SLIMĪBU

SLIMĪBAS PAZĪMES

- Vēdersāpes vēdera lejas daļā
- Šķidra vēdera izeja vai caureja ar asiņu piejaukumu
- Uzturvielu uzsūkšanās traucējumu dēļ raksturīgs vitamīnu deficīts un svara zudums
- Smagākās slimības formās – drudzis, nespēks un mazasinība
- Strutojoši iekaisumi ap anālo atveri
- Zarnas sašaurinājuma dēļ var rasties sastrutojums vai plisums
- Iekaisums var rasties arī citur – mutes dobumā, ādā, acīs, locītavās un žultsvados

DIAGNOSTIKA

Krona slimības diagnozes noteikšana nereti ir **ļoti sarežģīta**, jo slimības izpausmes var būt netipiskas. Svarīgākās diagnostikas metodes ir **tievās un resnās zarnas endoskopijas**.

Endoskopiskās izmeklēšanas laikā ārsts novērtē zarnas iekaisuma pakāpi un paņem zarnas gļotādas paraugus (veic biopsijas). Audu mikroskopiska izmeklēšana ne vienmēr ir izšķiroša Krona slimības diagnozes apstiprināšanā.

Tievās zarnas endoskopiju (enteroskopiju) veikt ir sarežģītāk, tāpēc to veic salīdzinoši reti, bet tās vietā izmanto citas metodes – **kapsulas endoskopiju un magnētiskās rezonanses izmeklējumus**. Citu testu nepieciešamību ārsts nosaka katram pacientam individuāli.

ĀRSTĒŠANA

Krona slimība ir **ļoti grūti ārstējama** slimība, un tai ļoti bieži rodas sarežģījumi, kad nepieciešama ķirurģiska operācija. Ķirurģiskās operācijas Krona slimības pacientiem var radīt **darbaspēju zudumu un invaliditāti**, tāpēc Krona slimība ir jāārstē ilgi un pacietīgi. Terapija ietver pirmo simptomu vai paasinājumu un uzturošu ārstēšanu.

Medikamentus Krona slimības ārstēšanai un terapijas ilgtermiņa plānu parasti izvēlas gastroenterologs, bet nereti jāiesaistās arī vēdera ķirurgam. Sākotnējā un paasinājuma terapija ir agresīvāka, ar lielākām zāļu devām un ilgst vismaz mēnesi. Pēc sākotnējās ārstēšanas, jāturpina uzturoša ārstēšana ar mazākām zāļu devām, kas jālieto ilgstoši.

Krona slimības ārstēšanai izmanto zāles ar **spēcīgu pretiekaisuma un imūnsistēmu modulējošu darbību**, kam var attīstīties blakusparādības. Šobrīd pieejami visdažādākie līdzekļi – no sen pārbaudītiem vispārējās darbības pretiekaisuma preparātiem līdz modernākajiem precīzas darbības medikamentiem.

Galvenās Krona slimības ārstēšanā izmantojamās medikamentu grupas:

- Aminosalicilāti (5-ASA) (piem., sulfasalazīns, mesalazīns)
- Antibiotiķi (piem., ciproflaksacīns, metronidazols)
- Sistēmiskie glikokortikoidi (piem., prednizolons)
- Lokālas darbības glikokortikoidi (piem., budesonīds)
- Imunomodulatori (piem., azatioprīns)
- Bioloģiskie līdzekļi (piem., infliksimabs, adalimumabs un citi)

Vieglos un vidēji smagos gadījumos diagnostika un terapija notiek ambulatori, bet smagas slimības formas parasti ārstē stacionāra intensīvās terapijas nodaļā. Sarežģījumu gadījumā bieži nepieciešama **ķirurģiska operācija un ilgstoša ārstēšanās**.

Šobrīd Krona slimības ārstēšana joprojām ir neatrisināta mikla, tāpēc visā pasaulē aktīvi notiek jaunu Krona slimības ārstēšanas līdzekļu meklēšana. Vairākos šādos projektos piedalās arī Gremošanas slimību centrs GASTRO un pacientiem ir iespēja iesaistīties šādos jaunu zāļu pētījumos.

INFORMĀCIJA PACIENTIEM (PIEAUGUŠIEM) PAR KRONA SLIMĪBU

KRONA SLIMĪBA UN GRŪTNIECĪBA

- Vairumā gadījumu Krona slimība un tās ārstēšana **nav šķērslis** plānveida grūtniecībai
- Sekmīgas grūtniecības norises priekšnoteikums ir nepārtraukt iesākto efektīvo ārstēšanu un saskaņot medikamenta izvēli ar ārstu
- Virieša reproduktīvo funkciju Krona slimības ārstēšanā izmantotie līdzekļi būtiski neietekmē
- Krona slimības sarežģījumu ķirurģiskas operācijas var neatgriezeniski bojāt reproduktīvo funkciju
- Visi jautājumi ir risināmi sadarbībā ar ārstu, kas kontrolē terapiju

KRONA SLIMĪBA UN DIĒTA

Galvenie diētas mērķi Krona slimības ārstēšanā:

- Pietiekama uzturvielu uzņemšana, to deficīta novēršana
- Simptomus pastiprinošu produktu izslēgšana

Rekomendācijas:

- Izslēgt piena produktus
- Samazināt saldumus un citus viegli asimilējamus ogļhidrātus
- Svarīga loma ir vitamīniem un citiem uztura bagātinātājiem
- Dažreiz nepieciešama barošana caur zondi vai mākslīgā barošana

Universālas Krona slimības diētas nav, diēta katram pacientam jāizvēlas individuāli, to saskaņojot ar ārstu un uztura speciālistu.

KRONA SLIMĪBA UN STRESS

Liels emocionāls un fizisks stress **var izraisīt** Krona slimības paasinājumu.

Regulāra mērena fiziska slodze (50-70%

no ierastās maksimālās) ir nepieciešama vieglas un vidēji smagas Krona slimības ārstēšanā.

Smagākās slimības formās nepieciešams miers un atpūta.

Alkohola lietošana, smēķēšana un citu tabakas produktu lietošana Krona slimības pacientiem **nav vēlama**.

FIZISKAS AKTIVĪTES

ALKOHOLS UN SMĒĶĒŠANA

